

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 11CoP/76/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2119205866
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 10. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Silvia Hýbelová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2019:2119205866.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Silvie Hýbelovej a členov Mgr. Fedora Benku a Mgr. Kataríny Arnouldovej, v právnej veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: J. F., nar. X.X.XXXX, bytom u matky, zastúpená procesným opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava, dieťa rodičov: I. Y., nar. XX.X.XXXX, bytom G. T. C. XXX, zastúpená JUDr. Natáliou Stahovcovou, advokátkou, Na varte 4/d, Bratislava, a I. F., nar. X.X.XXXX, bytom M. XXX, zastúpený splnomocnencom Advokátska kancelária Mihalda, Valach, Kišac s.r.o., Gogoľova 18, Bratislava, o úprave práv a povinností rodičov k maloletemu dieťaťu, rozhodujúc o návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia zo dňa 9.7.2019 a rozšíreného návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia zo dňa 11.7.2019 a návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia, o odvolaniach rodičov voči uzneseniu Okresného súdu Trnava zo dňa 5. augusta 2019, č.k. 27P/42/2019-71, takto

rozhodol:

I. Odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku II. mení tak, že otec maloletej je oprávnený stykať sa s maloletou J. každú nedeľu od 15.30 hod. do 17.30 hod.. Matka je povinná maloletú na styk riadne pripraviť, v stanovenom čase ju otcovi odovzdať v mieste bydliska matky a otec je povinný matke maloletú v stanovenom čase v mieste bydliska matky vrátiť. Ak styk nebude môcť byť realizovaný, je matka povinná poskytnúť otcovi náhradný termín styku a to v sobotu nasledujúcu po odpadnutí prekážky v čase od 15.30 hod. do 17.30 hod.

II. Odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku III. potvrdzuje.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie uznesením napadnutým odvolaním nariadil neodkladné opatrenie, ktorým maloletú J. dočasne ponechal v osobnej starostlivosti matky (výrok I.). Rozhodol, že otec maloletej je oprávnený stykať sa s maloletou J. každý týždeň v kalendárnom roku vždy v nedeľu od 15.30 hod. do 17.30 hod. za prítomnosti matky dieťaťa. V stanovené dni a hodiny je matka povinná maloleté dieťa na styk s otcom pripraviť a otcovi styk s maloleťým dieťaťom umožniť. Ak styk nebude môcť byť realizovaný, je matka povinná poskytnúť otcovi náhradný termín styku v rovnakom časovom rozsahu ako bol neuskutočnený styk, a to v najbližšom možnom termíne (výrok II.). Zároveň súd určil otcovi povinnosť platiť na maloletú J. výživné vo výške 150 eur mesačne vždy do 20. dňa v mesiaci vopred k rukám matky maloletej (výrok III.), otcovi určil povinnosť zdržať sa zverejňovania akýchkoľvek informácií týkajúcich sa osobného alebo zdravotného stavu a rodinnej situácie maloletej J. (výrok IV.) a návrh matky a návrh otca na nariadenie neodkladných opatrení vo zvyšku zamietol (výrok V.). Zároveň rozhodol, že neodkladné opatrenie bude trvať do právoplatného skončenia konania o úprave rodičovských práv a povinností k maloletej, ktoré je vedené na súde prvej inštancie pod sp.zn. 27P/42/2019 (výrok VI.) a ustanovil Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava za procesného opatrovníka na zastupovanie maloletej J. v tomto konaní (výrok VII.). Z odôvodnenia uznesenia vyplynulo, že dňa 9.7.2019 matka doručila súdu návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým navrhuje, aby súd dočasne zveril do právoplatného rozhodnutia vo veci samej maloletú J. do jej osobnej starostlivosti, aby zaviazal otca povinnosťou prispievať na výživu maloletej sumou 350 eur mesačne, upravil styk otca s maloletou tak, že

je oprávnený sa s dieťaťom stretávať vždy v prvú nedeľu každého kalendárneho mesiaca za prítomnosti starej matky dieťaťa alebo matky dieťaťa v čase od 15.30 do 17.30 hod. v mieste bydliska starej matky dieťaťa. Spolu s návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia podala aj návrh vo veci samej o úpravu rodičovských práv a povinností. Návrh na nariadenie neodkladného opatrenia odôvodnila tým, že rodičia od júna 2019 nežijú v spoločnej domácnosti, pričom maloletá žije spolu s matkou a otec na jej výživu neprispieva. Uviedla, že niekoľko rokov ju otec maloletej fyzicky a psychicky týra, najmä tak, že ju pod hrozbou násillia nútil k pohlavnému styku, zamykal ju v dome spolu s maloletou, bil ju a zakazoval jej pod hrozbou násillia stretávať sa s vlastnou matkou, t.j. starou matkou maloletej. Matka v strachu o svoje zdravie a vývoj maloletej musela utiecť zo spoločnej domácnosti. Naposledy sa mala agresivita otca maloletej prejavovať dňa 8.7.2019 v priestoroch Národného ústavu detských chorôb Bratislava, kde bola maloletej poskytnutá zdravotná starostlivosť a kde matku maloletej aj starú matku maloletej otec fyzicky napadol. V dôsledku správania otca voči nej má za to, že je potrebné neodkladným opatrením upraviť starostlivosť o maloletú, pričom rešpektuje právo otca na stretávanie sa s dieťaťom. Otec podľa matky má príjem 900 až 1.000 eur, je podielovým spoluvlastníkom nehnuteľnosti, má motorové vozidlo. Ona poberá len materské vo výške 830 eur do augusta 2019 a 25 eur rodinné prídavky, je nemajetná, matke prispieva 100 eur mesačne, spláca pôžičku 107 eur mesačne. Výdavky na maloletú predstavujú 50 eur plienky, 70 eur mlieko, 5 eur dojčenská voda, vitamíny a lieky 60 eur detská kozmetika a hračky 35 eur, cestovné na lekárske prehliadky 10 eur. Má za to, že v schopnostiach otca je prispievať na maloletú sumou 350 eur mesačne so zohľadnením toho, že od augusta bude matka poberať len rodičovský príspevok vo výške približne 200 eur mesačne. Matka podaním zo dňa 16.7.2019 rozšírila návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým navrhla, aby bola otcovi uložená povinnosť zdržať sa zverejňovania takých fotografií, videí, statusov, komentárov a iných príspevkov na všetkých sociálnych sieťach internetu, na ktorých bude zobrazená podobizeň maloletej J. a bude akákoľvek informácia, z ktorej vyplýva údaj o jej osobnom alebo zdravotnom stave a rodinnej situácii a bude akákoľvek informácia alebo veta adresovaná maloletej. Rozšírený návrh odôvodnila tým, že otec pokračuje v nebezpečnom správaní a vyhrážaní, preto má strach vyjsť sama s maloletou z domu, aby z jeho strany nedošlo k násilnému odobratiu dieťaťa. Otec poškodzuje záujmy maloletej, ktorá má právo na ochranu svojej osoby a integrity, tým, že na sociálnej sieti zverejňuje statusy a verejné komentáre k vlastným statusom využívajúc fotky maloletej. Toto správanie otca na sociálnej sieti zasahuje do práv maloletej a prekračuje hranice správania rodičov pri zverejňovaní fotiek detí, pretože sú zverejňované v kontexte konfliktu otca s matkou dieťaťa. Poskytujú informácie o dieťati, o jeho rodinnej situácii, ktoré by ako plnoletá nechcela zverejňovať. Zároveň sú pri fotografiách u maloletej uverejnené vyslovene teatraľne vyznania otca, ktoré si maloletá nemôže prečítať. Preto je evidentné, že sú určené verejnosti, ktorú otec dieťaťa informuje o tom, čo prežíva. Tieto informácie zverejnené spolu s fotografiou dieťaťa nie sú v záujme dieťaťa. Dňa 17.7.2019 bolo súdu doručené druhé doplnenie návrhu a vyjadrenie k návrhu otca vo veci starostlivosti o maloletú, kde matka uviedla, že by bolo v rozpore so záujmom dieťaťa, aby súd vyhovel návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia. V takom útlom veku nie je možné akceptovať, aby maloletá bola na dva dni odlúčená od matky a to každý druhý víkend. Je poučená o tom, že musí otca dieťaťa informovať o zdravotnom stave maloletej, čo dodržiava. S otcom sa nemôže stretnúť, pretože má obavu o svoje zdravie. Z uvedeného dôvodu aj podala trestné oznámenie pre trestný čin týrania blízkej osoby a zverenej osoby. Má podozrenie, či otec dieťaťa je duševne úplne zdravý a to najmä z dôvodu, že sa stalo, že ju aj s dieťaťom zamkol na celú noc v byte, odišiel, nedvíhal telefón. Často sa stávalo, že celú noc spal v aute. Nie je pravda, že v byte spolu s maloletou býva 5 osôb. V byte býva matka, stará matka maloletej, brat matky dieťaťa, t.j. traja dospelí. Priateľka brata v byte nebýva. Občas tam prespí. O maloletú sa matka riadne stará. Dňa 15.7.2019 bol súdu doručený aj návrh otca na nariadenie neodkladného opatrenia zo dňa 15.7.2019, ktorým navrhuje, aby až do skončenia konania vo veci samej bola maloletá zverená do osobnej starostlivosti matke a on bol oprávnený sa s maloletou stýkať každý nepárny týždeň v kalendárnom roku od soboty 9.00 hod. do bezprostredne nasledujúcej nedele 19.00 hod. a aby ho súd zaviazal prispievaním na výživu maloletej v súdom určenej sume. Zároveň podal aj návrh vo veci samej, kde navrhuje maloletú zveriť do jeho osobnej starostlivosti. Návrh na nariadenie neodkladného opatrenia otec odôvodnil tým, že maloletá sa narodila po päťročnej známosti s matkou. Pred narodením žili rodičia spoločne v 6-izbovom rodičovskom dome matky otca v obci M.. Po narodení dieťaťa si prenajali 3-izbový byt v U. a spoločne s maloletou žili až do 26.6.2019, kedy matka, po tom, čo otca fyzicky napadla, opustila spoločnú domácnosť. Aj s maloletou sa odsťahovala k svojej matke. Maloletá bola dňa 8.7.2019 hospitalizovaná v Národnom ústave detských chorôb v Bratislave, pričom sa išiel osobne informovať na jej zdravotný stav, avšak matka a jej matka sa začali správať veľmi hlučne, agresívne. Z nemocnice ho vyhánali, na čo radšej odišiel. Myslí si, že problémy maloletej súvisia pravdepodobne s jej nesprávnym stravovaním a preto má oprávnené obavy ohľadne správnosti starostlivosti matky o maloletú. Matka

nemá vytvorené vhodné podmienky k starostlivosti o maloletú, keď žije u svojej matky v prenajatom 2-izbovom byte, kde okrem matky, jej matky a maloletej býva aj brat matky s tehotnou priateľkou. On sa presťahoval k svojej matke do rodičovského 6-izbového domu v obci M., kde má vhodné podmienky na výchovu maloletej, má čistý príjem 1.100 eur, počas týždňa pracuje na tri smeny, soboty a nedele nepracuje. Právne súd prvej inštancie vec posúdil podľa § 2 CMP, podľa § 324 ods. 1, § 325 ods. 1, 2, § 2 písm. d), podľa § 326 ods. 1, 2, § 328 ods. 1, § 329 ods. 1, 2, § 330 ods. 1, 2, § 331 ods. 1, § 332 ods. 1, § 333 CSP, § 360 ods. 1, 2, § 363, § 366 CMP, § 36 ods. 1 a § 62 ods. 1 Zákona o rodine. Uviedol, že zmyslom neodkladného opatrenia je neodkladná úprava pomerov medzi účastníkmi. Pred jeho nariadením nemusí súd zistiť všetky skutočnosti, ktoré sú potrebné na vydanie konečného rozhodnutia a pri ich zisťovaní nemusí byť vždy dodržaný formálny postup stanovený pre dokazovanie. Matka návrhom sa domáhala dočasnej úpravy zverenia maloletej do jej starostlivosti, pričom sa otec taktiež domáhal dočasného zverenia maloletej do osobnej starostlivosti matky. Matka sa ďalej domáha uloženia povinnosti otcovi zdržať sa konania ohľadom zverejňovania fotiek, informácií o maloletej, určenia výživného. Po oboznámení sa s jednotlivými návrhmi mal súd za to, že návrhy oboch rodičov na nariadenie neodkladného opatrenia sú čiastočne dôvodné. Na súde prvej inštancie prebieha vo veci samej konanie o úprave práv a povinností k maloletej pod sp.zn. 27P/42/2019, tzn. v rovnakej veci, ako je vedené neodkladné opatrenie. Súd mal za to, že je potrebné, v záujme maloletej dočasne upraviť pomery a to pokiaľ ide o jej zverenie. Súd túto dočasne zveril do osobnej starostlivosti matky, ako to zhodne navrhli svojimi návrhmi na nariadenie neodkladného opatrenia obaja rodičia. Maloletá sa v súčasnosti v starostlivosti matky aj nachádza, preto súd nerozhodol o jej zverení ale o ponechaní maloletej v starostlivosti matky. Súd mal za to, že pre stabilitu výchovného prostredia maloletej je potrebné, aby bolo jednoznačne rozhodnuté, že dočasne bude v starostlivosti matky, čím sa vylúčia nezhody medzi rodičmi ohľadom starostlivosti o maloletú. Nariadené neodkladné opatrenie je len dočasným rozhodnutím a nevyklučuje iné usporiadanie vzťahov medzi rodičmi a maloletou vo veci samej, v ktorej bude vykonané riadne dokazovanie. Súd rozhodol vo výroku II. aj o úprave styku otca s maloletou, nakoľko rodičia nežijú spolu a uvedená úprava styku je potrebná v záujme zachovania vzťahov otca a maloletej a zavedenia určitého stabilného spôsobu stýkania sa otca s dieťaťom do času definitívneho rozhodnutia súdu vo veci úpravy práv a povinností rodičov. Matka navrhovala styk v rozsahu jedenkrát za mesiac na dve hodiny za prítomnosti starej matky maloletej alebo matky. Otec navrhoval každý nepárny týždeň od soboty do nedele. Súd uvádza, že vzhľadom na vek maloletej nie je vhodné upraviť styk v takom širokom rozsahu, ako navrhuje otec a zároveň nie je vhodné upraviť styk ani v rozsahu navrhovanom matkou. Vzhľadom na udržanie a zachovanie vzťahu otca s maloletou má súd za primeranú úpravu styku tak, že je oprávnený stýkať sa s maloletou každý týždeň v nedeľu od 15.30 do 17.30 hod. za prítomnosti matky, ktorý rozsahu zabezpečí vytvorenie predpokladu pre budovanie intenzívneho vzťahu medzi dieťaťom a otcom. Súd taktiež upravil poskytnutie náhradného termínu v prípade, že tento nebude možné z nejakého dôvodu uskutočniť. Súd neupravil styk aj za účasti starej matky, keď mal za to, že účasť matky je dostačujúca. Pokiaľ matka bude potrebovať, aby bola pri styku s otcom prítomná aj iná osoba, môže byť prítomná aj stará matka, avšak nesmie zasahovať do styku, preto v ostatnom rozsahu návrh matky aj otca na nariadenie neodkladného opatrenia súd zamietol. V časti určenia povinnosti otca prispievať na výživu maloletej určil výživné vo výške 150 eur. Otec na výživu neprispieva a to aj napriek tomu, že jeho príjem presahuje priemernú mzdu na Slovensku. Matka je odkázaná na svoj vlastný príjem, ktorý je vo výške 850 eur. Od augusta 2019 bude však poberať len rodičovský príspevok. Matkou vyčíslené mesačné výdavky na maloletú vo výške 260 eur nemožno v danej fáze konania pre účely vydania neodkladného opatrenia považovať za relevantné, nakoľko jednotlivé položky neboli žiadnym spôsobom preukázané, avšak ich výšku súd považuje za primeranú. V rámci konania o neodkladnom opatrení súd môže nariadiť platiť výživné v nevyhnutnej miere, pričom tento rozsah sa odlišuje od jeho rozsahu v konečnom rozhodnutí. Súd nerozhoduje neodkladným opatrením o výške výživného podľa schopnosti, možnosti a majetkových pomerov povinného rodiča ale rodičovi, ktorému výživovacia povinnosť nebola doposiaľ upravená, ukladá povinnosť platiť výživné v takej miere, aby výživa dieťaťa nebola žiadnym spôsobom ohrozená. Výživné sa určuje v nevyhnutnej miere a je určené len na uspokojovanie základných životných potrieb oprávneného, pričom nie je rozhodujúce, že povinný je schopný platiť výživné aj vo väčšom rozsahu. Pri určení výšky výživného vychádzal súd zo sumy životného minima určeného na neplnoleté, nezaopatrené dieťa alebo na nezaopatrené dieťa podľa osobitného zákona (91,06 eur mesačne) a podľa uvedeného považoval výšku výživného 150 eur pre 6-mesačné dieťa za primeranú, keď táto suma aspoň čiastočne pokryje náklady na odôvodnené potreby dieťaťa. V prevyšujúcej časti súd návrh matky zamietol. Matka sa ďalej dožadovala, aby súd určil otcovi povinnosť zdržať sa zverejňovania takých fotografií, videí, statusov, komentárov a iných príspevkov na všetkých sociálnych sieťach internetu s podobizňou a informáciami o maloletej. Súd

dospel k záveru, že za daného skutkového stavu, na základe predložených listinných dokladov, je návrh matky čiastočne dôvodný. Matka potrebu nariadenia neodkladného opatrenia odôvodňovala tým, že otec vážne poškodzuje záujmy maloletej, ktorá má taktiež právo na ochranu svojej osobnosti a integrity, keď poskytuje na sociálnej sieti jej fotografie, informácie o dieťaťu a jeho rodinnej situácii. Navrhovateľka osvedčila potrebu dočasnej úpravy pomerov tak, aby otec nezverejňoval o maloletej informácie, z ktorých vyplýva údaj o jej osobnom alebo zdravotnom stave a rodinnej situácii. Takéto zverejňovanie nie je v záujme maloletej. Ide o citlivé osobné informácie týkajúce sa dieťaťa, pričom sú zverejňované otcom bez súhlasu matky, ako druhého zákonného zástupcu, ktorá s takýmto zverejňovaním nesúhlasí. V ostatnom rozsahu je návrh matky nedôvodný, nakoľko by išlo o neprimeraný zásah do práv otca, z predložených listinných dôkazov nie je zjavné, že by otcom uverejnené fotografie boli dehonestujúce. Súd tiež považuje za neprimeraný zásah, ak by otec nemohol vyjadriť pocity vo vzťahu k dieťaťu. Preto v tejto časti, keď mal za to, že nebolo preukázané, že zásah do práv maloletej je takej veľkej intenzity ako uvádza matka, ktoré by vyžadovalo za súčasného stavu nariadenie neodkladného opatrenia, v tejto časti návrh zamietol. Keďže boli podané dva návrhy na nariadenie neodkladného opatrenia, matkou i otcom, súd podaným návrhom len sčasti vyhovel, preto vo zvyšku súd návrhy rodičov ako nedôvodné zamietol a to vo výroku V. uznesenia. Súd rozhodol, že uvedené neodkladné opatrenie bude trvať do právoplatného rozhodnutia vo veci samej, ktorým bude rozhodnuté o úprave rodičovských práv a povinností, nakoľko obaja rodičia súčasne s návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia podali aj návrhy vo veci samej. Súd tiež ustanovil maloletej vo výroku VII. procesného opatrovníka, ktorý bude maloletú zastupovať v konaní, hájiť jej záujmy, pričom za procesného opatrovníka ustanovil Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava a to podľa trvalého bydliska obvyklého pobytu maloletej.

2. Proti tomuto uzneseniu súdu prvej inštancie v zákonom určenej lehote podala odvolanie matka a to proti výroku II. a III. Uviedla, že navrhla, aby sa styk s maloletou uskutočnil jedenkrát v mesiaci a to najmä pre upokojenie situácie, ktorá nastala medzi ňou a otcom ako rodičmi maloletej. Je známe, že výrazne zlé vzťahy medzi rodičmi celkom hlboko ovplyvňujú aj prežívanie maloletej, hoci má len 6 mesiacov. Otec sa voči matke dieťaťa v minulosti dopúšťal násilia, škrtil ju, zamkol ju aj s dieťaťom v byte, vulgárne jej nadáva, osočuje ju. Zároveň ju tiež sledoval a sleduje, fotí ju bez jej vedomia, monitoruje jej pohyb. Matka je povinná umožniť otcovi styk každú nedeľu. Takto si nemôže urobiť plány na strávenie víkendu mimo domova, výlety s maloletou a pod. a je preto aj s maloletou obmedzovaná. Takáto vysoká frekvencia stretávania ale negatívne vplyva na maloletú a neprispieva ani k udržaniu dobrého vzťahu maloletej k svojmu otcovi. Po doručení uznesenia sa uskutočnil styk otca s maloletou, takže otec už po jednej hodine zo stretnutia odišiel. V predmetnej situácii by postačovalo stretávanie otca s maloletou dvakrát do mesiaca a to vždy v nedeľu každý nepárny kalendárny týždeň od 15.30 do 17.30 hod. Po určitom čase bude možné začať budovať vzťah medzi rodičmi maloletej tak, aby bol na prospech výchovy dieťaťa. Matka ďalej navrhovala, aby súd rozhodol, že styk sa bude konať v blízkosti bydliska maloletej na verejne prístupnom mieste. Výrok toto miesto nešpecifikuje, prvý styk otca s maloletou po rozhodnutí bol sprevádzaný hádkami o tom, kde má stretnutie sa uskutočniť. Preto matka navrhuje, aby súd určil, že styk sa bude konať v blízkosti bydliska maloletej, na verejne dostupnom mieste podľa voľby matky dieťaťa. Verejne dostupné miesto slúži najmä pre ochranu matky dieťaťa, ktorá sa obáva, že by mohla byť zo strany otca fyzicky napadnutá. Pokiaľ sa týka určeného výživného, matka má za to, že suma 150 eur je neprimerane nízka, vzhľadom na vysoký príjem otca a nízky príjem matky. Maloletá potrebuje umelé mlieko, plienky, kozmetiku, oblečenie, všetko jej zabezpečuje výhradne matka a pritom je potrebné, aby matka znášala aj náklady na bývanie a svoju stravu. Navrhla preto zmeniť uznesenie, určiť styk na každý nepárny týždeň v kalendárnom roku vždy v nedeľu od 15.30 hod. do 17.30 hod. za prítomnosti matky a to na mieste v blízkosti bydliska maloletej podľa voľby matky dieťaťa, ktorá je povinná toto miesto otcovi dieťaťa preukázateľne oznámiť minimálne dve hodiny vopred a tiež aby odvolací súd zmenil uznesenie vo výroku III. a určil otcovi povinnosť prispievať na maloletú sumou 350 eur mesačne.

3. Otec v odvolaní uviedol, že uznesenie súdu prvej inštancie napáda vo výroku II. Je názoru, že styk bol vymedzený úzko, čo je v rozpore s právom otca na starostlivosť o maloletú garantované v článku 41 ods. 4 Ústavy SR a tvorí prekážku predpokladu pre budovanie intenzívneho rodičovského vzťahu medzi maloletou a otcom. Súd opomenul, resp. sa nezaoberal tou skutočnosťou, že otec samostatne zabezpečoval starostlivosť o maloletú v čase, keď rodičia ešte spolu žili a to nielen počas dňa, ale aj počas noci. Maloletá je na prostredie u otca zvyknutá. Súd sa nezaoberal tiež skutočnosťou, že matka maloletú nedojčí. Preto nie je nevyhnutné, aby v noci bola prítomná pri maloletej. Súd tiež nedostatočne vyhodnotil skutočnosť, že matka v súčasnosti žije u svojej matky, pričom v byte okrem matky býva aj brat matky spolu s tehotnou družkou, takže matka nemá zabezpečené vhodné podmienky na výchovu maloletej. Pokiaľ súd určil aj náhradný termín styku, tak má za to, že takto naformulovaný výrok nie je vykonateľný, v prípade jeho porušenia zo strany matky nie je možné na jeho podklade viesť nútený

výkon rozhodnutia. Súd iba stroho konštatuje, že upravil poskytnutie náhradného termínu v prípade, že tento nebude možné z nejakého dôvodu uskutočniť. Týmto má za to, že došlo k porušeniu práva otca na spravodlivý súdny proces. Navrhol preto vo výroku II. uznesenie zmeniť a upraviť styk otca s maloletou tak, že je oprávnený sa s maloletou stretávať každý nepárny týždeň v príslušnom kalendárnom roku od soboty 9.00 hod. do bezprostredne nasledujúcej nedele 19.00 hod., matka je povinná v určenom čase pred miestom bydliska matky odovzdať otcovi a v určenom čase maloletú pred miestom bydliska matky prevziať od otca späť, otec je povinný maloletú v určenom čase pred miestom bydliska matky prevziať od matky a v určenom čase ju pred miestom bydliska matky odovzdať matke späť.

4. Otec v písomnom vyjadrení k odvolaniu matky uviedol, že matka vo svojich podaniach účelovo klame, zavádza súd a snaží sa otca v očiach súdu očierniť. Nie je pravdou, že by sa na matke dopúšťal násillia, škrtil ju, zamkol ju aj s maloletou v byte, vulgárne jej nadával. O tomto nepredložila žiadne dôkazy, ktoré by objektívne preukazovali tak závažné obvinenia. Matka v skutočnosti nemá záujem o vybudovanie vzťahu medzi rodičmi, odmieta komunikáciu s otcom, otca si zablokovala v telefóne, nevie sa jej dovolať a informovať sa o maloletej, dohodnúť si miesto prevzatia, v prípade ich osobného stretnutia matka, resp. jej matka vyvoláva hádky a otca osočuje. S ohľadom na skutočnosť, že neexistuje žiadny iný dôkazný prostriedok ako vyvrátiť klamlivé tvrdenia matky, a to najmä ohľadne krutého správania otca, v záujme zistenia skutočného stavu vecí a vyvrátenia matkiných klamstiev, navrhuje, aby súd nariadil psychologické vyšetrenie rodičov maloletej znalcom, ktorý zodpovie ním uvedené otázky ohľadne charakteristických vlastností otca a matky, ohľadne rodičovských predpokladov otca a matky, vzájomného vzťahu medzi rodičmi. Matka žiada výživné zvýšiť na sumu 350 eur, avšak nedoložila žiadne dôkazy, ktoré by objektívne preukazovali potrebu neodkladného zvýšenia výživného na požadovanú sumu. Je toho názoru, že 150 eur mesačne, ktorou sumou v súčasnosti prispieva, sú pokryté odôvodnené potreby maloletej a táto suma zodpovedá schopnostiam a možnostiam otca. Navrhol uznesenie vo výroku III., teda v časti výživného, potvrdiť.

5. Matka v písomnom vyjadrení k odvolaniu otca uviedla, že nie je pravda, že by v minulosti zabezpečoval starostlivosť o maloletú počas noci. Naopak, so starostlivosťou o dieťa počas spolužitia matke žiadnym spôsobom nepomáhal. Dieťa v tomto veku prichádza do tzv. strachu z odlúčenia od matky, ktorý trvá až do veku osemnásť mesiacov. Priložia súhrn poznatkov o tomto štádiu vývoja dieťaťa. Prítomnosť matky je pre dieťa dôležitá bez ohľadu na to, či dieťa je dojčené. Omnoho prospešnejšie pre budovanie vzťahu maloletej so svojim otcom by bolo, keby sa otec zdržal slovného napádania matky a vyhrážania, ktoré je spojené s každým jedným stykom otca s maloletou. Nie je tiež pravda, že v byte spolu s ňou a maloletou žije brat so svojou priateľkou. Styk otca s maloletou sa uskutočnil každú nedeľu od nariadenia neodkladného opatrenia. 11.8. matka zaslala otcovi správu, že stretnutie prebehne v blízkej pizzerii, otec telefonoval, že ak okamžite nepríde pred svoj dom, doplatí na to a prídu aj policajti. Po príchode k maloletej si túto vôbec nevšimol, celý kontakt s maloletou mala stará matka zo strany otca, otec odišiel o hodinu skôr ako mal určený styk, s maloletou sa počas času, kým tam bol, stále dožadoval, že chce maloletú odvieť preč. Otec dieťaťa meškal pätnásť minút dňa 18.8., počas stretnutia si maloletú nevšimol a hral sa s telefónom, kontakt s dieťaťom mala opäť len stará matka, otec odišiel o pätnásť minút skôr. 25.8. otec zavolať matke, že sa jej nebude prispôsobovať, že s dieťaťom pôjde preč a hotovo, s tým, že matka má tiež odísť. Prišiel o desať minút neskôr, maloletá bola opäť so starou matkou z otcovej strany a otec odišiel o päťdesiat minút skôr. Navrhla preto, aby súd upravil styk v súlade s jej návrhom.

6. Matka vo vyjadrení k vyjadreniu otca uviedla, že v konaní predložila svedeckú výpoveď spísanú vlastnou rukou svedkyne, ktorá bola prítomná pri fyzickom napadnutí matky zo strany otca v priestoroch nemocnice v Bratislave. Po tomto čine bol otec vyvedený SBS službou. Otec dieťaťa napadol matku, ktorá vtedy držala na rukách maloletú. Zároveň sa otec dopustil voči matke fyzického násillia tak, že ju škrtil a mala obavu o svoj život. Na druhý deň o tomto incidente rozprávala svedkyňa Karolíne Cisálovej, ktorá jej prišla pomôcť zbaliť si veci a odvieť ju mimo bydliska otca dieťaťa. Ku skutku, kedy ju zamkol spolu s dieťaťom v byte na celú noc, v skorých ranných hodinách približne o 4.00 volala svojmu strýkovi U. Osuskému, pretože nevedela, čo má robiť, či jej vôbec príde otec dieťaťa otvoriť byt a kedy to bude. Popiera, že by sa jej otec dieťaťa nemohol dovolať. Volá matke zo svojho čísla, takže má zablokované zobrazenie jeho čísla. Toto telefónne číslo otca teda ani nie je možné zablokovať. Matka poskytuje otcovi informácie o maloletej, styk otca s maloletou prebieha každý týždeň. Žiadne hádky s otcom nevyvoláva, vždy dostatočne vopred informuje otca, kde prebehne styk a odpovedá na otázky otca na maloletú.

7. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolania podali včas oprávnené osoby - rodičia maloletej (§ 359 a § 362 ods. 1 CSP a § 7 ods. 1 CMP) proti rozhodnutiu, proti ktorému

je tento opravný prostriedok prípustný (§ 355 ods. 2 a § 357 písm. d) CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania preskúmal napadnuté uznesenie ako aj konanie mu predchádzajúce, bez ohľadu na rozsah a dôvody odvolania (§ 65 a § 66 CMP) a dospel k záveru, že dôvody uvádzané v odvolaniach ohľadne styku sú čiastočne dôvodné, preto je dôvodné v časti úpravy styku napadnuté uznesenie zmeniť a pokiaľ sa týka dôvodov uvádzaných ohľadne výživného, tieto odvolací súd nepovažoval za dôvodné, nakoľko rozhodnutie v tejto časti je vecne správne.

8. Predmetom konania vedeného na súde prvej inštancie pod sp.zn. 27P/42/2019 je úprava rodičovských práv a povinností k maloletej J. F., nar. X.X.XXXX a zároveň aj nariadenie neodkladného opatrenia, ktorého sa domáhali obaja rodičia a to matka návrhom na dočasné zverenie maloletej do jej osobnej starostlivosti, určenie povinnosti otcovi prispievať na výživu maloletej sumou 350 eur, úpravu styku otca s maloletou na každú prvú nedeľu v mesiaci za prítomnosti starej matky alebo matky dieťaťa od 15.30 do 17.30 hod. v mieste bydliska starej matky dieťaťa a na uloženie povinnosti otcovi zdržať sa zverejňovania fotografií, videí, statusov, komentárov a iných príspevkov na všetkých sociálnych sieťach internetu, na ktorých bude zobrazená podobizeň maloletej J., bude akokoľvek informácia, z ktorej vyplýva údaj o jej osobnom alebo zdravotnom stave a rodinnej situácii a bude akákoľvek informácia alebo veta adresovaná maloletej. Otec maloletej sa návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia domáhal zverenia maloletej do osobnej starostlivosti matky, s tým, že ho súd zaviazal prispievať na výživu súdom určenou sumou a zároveň sa domáhal dočasnej úpravy styku na každý nepárny týždeň v kalendárnom roku od soboty 09.00 hod. do nedele 19.00 hod..

9. Predmetom odvolacieho konania je preskúmanie správnosti postupu a rozhodnutia súdu prvej inštancie ktorým nariadil neodkladné opatrenie vo výroku II. a III., teda v časti styku otca s maloletou a určenia mu vyživovacej povinnosti, keď súd prvej inštancie upravil dočasne styk otca s maloletou na každý týždeň v kalendárnom roku od 15.30 hod. do 17.30 hod. za prítomnosti matky s tým, že ak sa styk nebude môcť realizovať, je matka povinná poskytnúť otcovi náhradný termín styku v rovnakom časovom rozsahu ako bol neuskutočnený styk a to v najbližšom možnom termíne a určil otcovi dočasne prispievať na výživu maloletej sumou 150 eur mesačne. Ostatné výroky uznesenia neboli napadnuté odvolaniami, takže rodičia v týchto častiach s rozhodnutím súhlasili a navyše odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie aj v týchto nenapadnutých výrokoch považoval za vecne správne.

10. Podľa § 325 ods. 1 CSP, neodkladné opatrenie môže súd nariadiť, ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery alebo ak je obava, že exekúcia bude ohrozená. Podľa § 28 ods. 1 písm. a), ods. 2 Zákona o rodine, súčasťou rodičovských práv a povinností sú najmä sústavná a dôsledná starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývin maloletého dieťaťa. Rodičovské práva a povinnosti majú obaja rodičia, pri ich výkone sú povinní chrániť záujmy maloletého dieťaťa.

11. Podľa § 25 ods. 1 Zákona o rodine, rodičia sa môžu dohodnúť o úprave styku s maloletým dieťaťom pred vyhlásením rozhodnutia, ktorým sa rozvádza manželstvo a dohoda o styku rodičov s maloletým dieťaťom sa stane súčasťou rozhodnutia o rozvode. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia, ak sa rodičia nedohodnú o úprave styku s maloletým dieťaťom, podľa odseku 1 súd upraví styk rodičov s maloletým dieťaťom v rozhodnutí o rozvode, to neplatí, ak rodičia úpravu styku žiadajú neupraviť.

12. Podľa § 36 ods. 1 Zákona o rodine, rodičia maloletého dieťaťa, ktorí spolu nežijú, môžu sa kedykoľvek dohodnúť o úpravu výkonu ich rodičovských práv a povinností. Ak sa nedohodnú, súd môže aj bez návrhu upraviť výkon ich rodičovských práv a povinností, najmä určiť, ktorému z rodičov zverí maloleté dieťa do osobnej starostlivosti. Ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa a ak to vyžadujú pomery v rodine, súd môže upraviť styk dieťaťa aj s blízkymi osobami. Ustanovenia § 24, § 25 a § 26 sa použijú primerane.

13. Podľa § 325 ods. 1 CSP, neodkladné opatrenie môže súd nariadiť, ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery alebo ak je obava, že exekúcia bude ohrozená.

14. Podľa § 366 CMP, neodkladným opatrením môže súd nariadiť platiť výživné v nevyhnutnej miere.

15. Z obsahu spisu vyplýva, že rodičia maloletej J. ukončili spolužitie v júni 2019, kedy matka s maloletou opustili spoločnú domácnosť v dôsledku pretrvávajúcich nezhôd medzi rodičmi. Rodičia spolu nedokážu riadne komunikovať, ich vzájomný vzťah možno považovať za konfliktný. Otec prejavuje

záujem stretávať sa s maloletou, pričom k stretávaniu sa s ňou má vytvorené vhodné podmienky. Podľa tvrdení otca, matka mu v stretávaní s maloletou bráni.

16. Rodičovské práva a povinnosti patria obidvom rodičom. Ak rodičia žijú spolu, predpokladá sa, že ich vykonávajú v zásade na základe vzájomnej dohody a v záujme maloletého dieťaťa. Zákon o rodine úpravu výkonu rodičovských práv a povinností v určitých špecifických situáciách rieši osobitne, čo zákonodarcovi nielen umožňuje článok 51 ods. 1 Ústavy, ale to aj predpokladá. Pritom zákonodarca preferuje predovšetkým dohodu rodičov pri výkone rodičovských práv a povinností. Až keď nedôjde k dohode rodičov, rozhodne o ich výkone súd, vždy však s prihliadnutím na záujem maloletého dieťaťa.

17. Zmyslom právnej úpravy formou neodkladného opatrenia v konaniach vo veci starostlivosti o maloleté deti je ochrana práv detí v prípade konkrétneho ohrozenia. Neodkladné opatrenia neprejudikujú práva účastníkov, ani tretích osôb a svoje opodstatnenie strácajú, keď súd poskytne ohrozeným alebo porušeným právam definitívnu ochranu. Nariadenie neodkladného opatrenia predpokladá, aby sa aspoň osvedčila danosť práva, aby nebolo vážnejších pochybností o potrebe dočasnej úpravy. Inštitút neodkladného opatrenia v uvedených konaniach má slúžiť k ochrane práv dieťaťa v situáciách, keď sú práva dieťaťa zjavne ohrozené a to do doby, keď o výchove dieťaťa, ktoré je inštitútom hmotného práva, nebude rozhodnuté podľa príslušných ustanovení zákona o rodine. Neodkladné opatrenie upravujúce styk rodiča s dieťaťom musí byť použiteľné vzhľadom na charakter a význam ním chráneného záujmu, ktorým je umožniť aj rodičovi, ktorý s dieťaťom nežije, pravidelný a čo najširší kontakt, pretože je to práve množstvo času, v ktorom možno realizovať aj neverbálne výchovné pôsobenie rodiča, tzn. výchova prítomnosťou či príkladom, ktorá je tou najúčinnnejšou výchovnou metódou. Treba mať na zreteli, že akákoľvek deformácia vzťahu rodič a dieťa sa neskôr v dôsledku odcudzenia len ťažko napráva.

18. Odvolací súd má za to, že súd prvej inštancie správne rozhodol, keď nariadil neodkladné opatrenie, nakoľko aj odvolací súd má za to, že je dôvodná dočasná úprava pomerov rodičov formou neodkladného opatrenia a to tak v pri úprave výživného ako aj úprave styku otca s maloletou. Je zrejmé, že maloletá sa v súčasnosti nachádza v osobnej starostlivosti matky, preto súd neodkladným opatrením ponechal maloletú v osobnej starostlivosti matky, čo navrhoval aj otec maloletej, pričom v starostlivosti matky neboli tvrdené ani osvedčené žiadne závažné nedostatky. Je zrejmé, že otec sa s maloletou od skončenia spolužitia s matkou maloletej pravidelne nestretával. Vzťah medzi rodičmi je komplikovaný, títo sa navzájom obviňujú z fyzického napádania, z osočovania, sú medzi nimi konfliktné vzťahy, nie sú schopní na styku otca s maloletou sa dohodnúť. Otec prejavuje záujem o styk s maloletou, na otca maloletej boli v konaní matkou tvrdené, avšak neboli preukázané, negatívne relácie, avšak všetky boli vo vzťahu k matke, nie k maloletej. Nebolo v konaní tvrdené, ani osvedčené, že by styk s otcom na maloletú pôsobil traumatizujúco. Keďže otec nemá inú možnosť ako sa podieľať na výchove svojej maloletej dcéry a ako pôsobiť na jej vývoj, odvolací súd považoval za vhodné a nutné upraviť dočasne styk otca s maloletou. Otcom navrhovaný rozsah styku nebol podľa odvolacieho súdu za danej situácie dôvodný a to najmä na útlý vek maloletej, ktorá má v súčasnosti 9 mesiacov, ako aj z dôvodu, že neodkladné opatrenie je nariaďované za účelom dočasnej úpravy pomerov, avšak len v nevyhnutnom rozsahu, aby zostali vzťahy medzi rodičom a dieťaťom zachované, do doby pokiaľ nebude v konaní vo veci samej riadne vykonané dokazovanie a rozhodnuté o riadnom styku otca s dieťaťom. Odvolací súd považoval za dôvodné upraviť preto styk v užšom rozsahu, ako navrhoval otec. Súd prvej inštancie tento upravil na každú nedeľu od 15.30 hod. do 17.30 hod., čo odvolací súd považoval za primerané. Matka navrhovala upraviť styk otca za jej prítomnosti jedenkrát, v odvolaní navrhovala dvakrát do mesiaca, odvolací súd však nepovažoval prítomnosť matky pri určenom rozsahu styku na dve hodiny jedenkrát do týždňa za potrebnú a účelnú a to najmä aj vzhľadom na vzájomný konfliktný vzťah medzi rodičmi. Prítomnosť matky by mohla byť pre dieťa traumatizujúca v prípade, ak by medzi rodičmi dochádzalo ku konfliktným situáciám a hádkam. Odvolací súd nevidel žiaden dôvod, prečo by otec, na ktorého vo vzťahu k maloletej neboli tvrdené žiadne záporné relácie, nemohol s dieťaťom stráviť dve hodiny jedenkrát do týždňa, bez prítomnosti matky. Na druhej strane návrh otca, aby bol jeho styk upravený aj s prespaním, odvolací súd nepovažoval za dôvodný, nakoľko pre takúto širšiu úpravu styku bude potrebné vykonať vo veci riadne dokazovanie, pričom účelom neodkladného opatrenia je nevyhnutný rozsah styku a zachovanie väzieb medzi rodičom a dieťaťom, čo za takej úpravy styku, aká bola v tomto konaní určená, bude splnené. Odvolací súd zmenil aj rozhodnutie v časti náhradného termínu styku, keď súdom určený spôsob bol nevykonateľný a to tak, že náhradný termín bude v najbližšiu sobotu po odpadnutí prekážky od 15.30 hod. do 17.30 hod..

19. Pokiaľ sa týka určenia vyživovacej povinnosti, tu sa odvolací súd plne stotožnil so závermi súdu prvej inštancie, ktorý zistil dostatočne skutkový stav a vec správne právne posúdil a aj správne rozhodol o výške výživného, pričom správne určil tiež dôvod určovania výživného neodkladným opatrením a to zabezpečenie výživy v nevyhnutnom rozsahu, pričom správne a dostatočne odôvodnil svoje rozhodnutie, s ktorým odôvodnením sa odvolací súd stotožnil, keď výšku výživného 150 eur mesačne tiež považoval za primeranú.

20. Vzhľadom k všetkým vyššie uvedeným skutočnostiam preto odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku II. podľa ustanovenia § 388 CSP zmenil a rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia a v napadnutom výroku III. podľa § 387 ods. 1 CSP uznesenie potvrdil z dôvodu jeho vecnej správnosti.

21. Uvedené uznesenie bolo v senáte prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).